

de Indvendinger, der ere fremsatte af den høit-
 ærede Indenrigsminister har man indskrænket
 dette dertil, at Landvæsenscommissionen kan
 modtage formelig Vidnesførsel af villige Vidner,
 det vil sige: ikke villige Vidner i legal Sprog-
 brug, men af dem, der godvillig ville møde og
 afgive Forklaring, og i alle andre Tilfælde
 henvise Vidnesførslen til den ordinaire Ret.
 Jeg skønner ikke rettere, end at derved er i
 Grunden Princippet opretholdt, og jeg kan ikke
 nægte, at der er noget Begrundet i hvad der fra
 enkelte Sider under Sagens tidligere Behand-
 ling blev indvendt, at det vilde blive en noget
 forvirret Procedure, naar den ene Part kunde
 føre Vidner for Landvæsenscommissionen, og
 man for den anden Parts Vedkommendts der-
 imod, hvis dennes Vidner ikke saaledes god-
 villig vilde møde, maatte henvise Vidnesførslen
 til Retten, og saaledes frem og tilbage. Jeg
 troer, at disse Indvendinger ere ikke ganske
 ubegrundede, men jeg troer, at hele dette
 Spørgsmaal er af langt større Betydning end
 Spørgsmaalet om Eidsfæstelsen, idet denne
 Sætning i Paragraphen efter min Overbeviis-
 ning vil i meget Væsentligt forandre den hele
 Procedures Charakter, ikke blot fra hvad den
 hidtil har været, ikke blot fra hvad den efter
 min Overbeviisning i alt Fald bør vedblive at
 være, men ogsaa fra hvad den i selve Lovud-
 kastet er. Jeg skal ikke her gaae ind paa vidt-
 løstigt at undersøge Spørgsmaalet, om der ikke
 er noget meget Unaturligt og Urigtigt i den
 store Betydning, den ordinaire Proces tillægger
 selve Vidnesførsel, saa at Forklaringer, selv af-
 givne af de meest hæderlige og fortræffelige
 Mænd, selv om de efter hele deres Indhold
 bære Sandhedens Præg, selv hvor de under-
 støttes af alle andre fremkomne Dplysninger,
 dog ansees for at være grumme Lidet og kun
 ere saakaldte Indicier, imod en Benægtelse,
 men at omvendt en Forklaring ved Beedigelse
 kommer til at danne fuldt Beviis. Det er
 efter min Mening en urigtig Vægt, der i
 denne Henseende tillægges Eidsfæstelsen, og som
 heller ikke svarer til hvad der virkelig viser sig
 i Praxis baade her og andetsteds. Jeg veed
 meget vel, at denne Eidsfæstelse af Vidner
 findes saagodisfom overalt; men man behøver
 virkelig kun at see den, jeg kan sige, meget

hurtige Maade — for at udtrykke mig mildt
 — hvorpaa man f. Ex. i England fører et
 gammel fort Bind af en Bog til sine Læber,
 hvormed saa Eidsfæstelsen er afgjort, — hvor-
 ledes det i Frankrig hedder sig: *Left Deres
 Haand! sværg!* — Jeg sværges. — *Lad Haan-
 den falde!* — for at see, at dette der i Virke-
 ligheden behandles som en meget lidet bety-
 dende Formalitet; — og omvendt vilde man
 tage meget fejl, dersom man meente, at
 man i disse Lande lagde mindre Vægt
 paa den enorme Forskjel, der er paa af-
 givne Forklaringers Betydning. Den Maade,
 hvorpaa der med som oftest mageløs aandelig
 Magt og Kraft de afgivne Forklaringer ana-
 lyseres, sonderlemmes, sammenlignes efter deres
 eget Indhold, den Energi, hvormed man veed
 at trænge ind i den inderste Braa af deres
 Samvittigheder, som afgive Forklaringerne, er
 saa betydningsfuld, at jeg troer, at Enhver,
 der har overværet en saadan Procedure, vil
 meget sjældent have været i det Tilfælde, at
 det ikke har staaget for ham lyslevende og klart,
 om Vedkommende stod og løi eller talte Sand-
 hed. Jeg troer altsaa, at der i den over-
 ordentlige Betydning, som man hos os til-
 lægger den ordentlige Beedigelse, og den ringe
 Betydning, som man som Følge deraf tillægger
 disse langt vigtigere indre Kriterier paa Sand-
 hed eller Usandhed, er ubegrundet. I ethvert
 Tilfælde kan jeg ikke ønske den overført paa
 den her omhandlede Procesmaade, der ganske
 anderledes baade efter Sagens Natur og hele
 Rettens Organisation henviser det Spørgs-
 maal, om Noget kan ansees for godtgjort,
 til Dommernes bedste Overbeviisning efter
 alle de foreliggende Omstændigheder; og der-
 som denne Bestemmelse bliver vedligeholdt, at
 en saadan Eidsfæstelse kan finde Sted ved
 Landvæsenscommissionerne, da har jeg ikke
 den mindste Tvivl om, at det vil blive det
 Almindelige, at saasnart en Forklaring, som
 afgives af Tilstedeværende, modsiges, da vil
 man tage dem i Ed. Dette vilde nu for det
 Første være en overordentlig lidet opbyggelig
 Scene efter den hele Fremgangsmaade, der
 finder Sted og nødvendigviis maa finde Sted
 ved Landvæsenscommissionerne, naar der skulde
 foregaae en saadan Eidsfæstelse; det vil En-